

mindenkiért MAGAZIN

„Élet-jelek”

Szomorú diagnózis, hogy a világ siket népessége között sokan küszködnek szellemi betegségekkel. A megoldás egyik része az lehetne, ha lefordítanánk a Szentírást a jelnyelvekre is.

Ha arról kérdezzük Geoffrey Hunt-ot, hogy miért olyan fontos a bibliafordítás a világ siketjei számára, nem kell sokáig várnunk a válasza.

„Ők az utolsók, akik bármiről értesülnek, beleértve a szellemi dolgokat is” – mondja Hunt, az SIL International (a Wycliffe fő partnerszervezete) jelnyelvi csoportjának feje. „Úgy is emlegetik őket, mint akik a világ legkevésbé evangélizált csoportja.”

Geoffrey arról is beszámol, hogy az evangélium sajnálatos módon a kb. 20 milliós siket népesség csupán 2%-hoz jutott el eddig. (*A teljes népesség számát illetően megoszlanak a statisztikák.) Az, hogy a Szentírás nem érhető el a siketek számára, az egyik fő oka a köztük gyakran jelenlévő szellemi betegségeknek.

De miért is nem tudják a siketek egyszerűen elolvasni a Szentírást azon a nyelven, ami a saját országukban a fő kommunikációs eszköz: spanyolul Spanyolországban vagy szuahiliül Kenyában?

„Először is – mondja Hunt – ez nem az ő anyanyelvük, tehát egy második, egy idegen nyelvet kellene használniuk ahhoz, hogy megérthessék az üzenetet. Másrészt az írott szövegek általában olyan hangokat rögzítenek, melyeket a siketek sosem hallottak, és szövegkörnyezetben sem tudják ezeket használni, így számukra ez olyan, mintha egy telefonszámot magolnának be minden szó helyett. A siketek számára nagyon nehéz feladatot jelent az olvasás. Azok a hallássérült gyerekek, akik pl. az amerikai iskolarendszerben tanulnak, átlagosan egy negyedikes gyermek szintjén tanulnak meg olvasni. **Néhány briliáns elme meg tudja tanulni, de az evangéliumot nem csupán a briliáns elméknek szánták.**” – hangsúlyozza Hunt. „Ha megnézzük az Újszövetséget, Jézus a vidéket járta, s az átlagembereket tanította.”

Hallgassunk a siketekre

Hunt és felesége, Rosemary 1971-ben kezdték meg szolgálatukat Észak-Ghánában, a hanga népcsoportban. 1983-ban a helyi emberekkel való szoros együttműködés eredményeként kiadták a Hanga Újszövetséget, ami a 200. fordítás volt a Wycliffe és az SIL részvételével. Mielőtt a Szentírás megszületett volna a nyelvükön, nem voltak sem gyülekezetek, sem keresztyének a 3-4000 tagot számláló hanga nép között. Ma már teljesen más a helyzet. ▶

A Harvest Mission Siket Gyülekezet Nairobi-ban a kenyai jelnyelvet használja. Ez a különleges kórus épp ilyen módon ad elő egy dicsőítő éneket a több mint 80 fős közösség számára. Ez a vibráló gyülekezet, ami teljes mértékben jelnyelven működik, ritkaságszámba megy a világ siketjei körében. Az evangélium csupán kb. két százalékukhoz jutott el, s ennek egyik fő oka, hogy jelnyelvi fordításokban nagy a hiány.

Wycliffe Bibliafordítók Egyesülete

D. Szabó Dániel
elnök

Dr. Gonda László
alelnök

Molnár Sándor
titkár

Baczynski László
pénzügyi tanácsadó

Jóné Jutasi Angelika
Terry Lingenhoel
elnökségi tagok

Révész Péter
igazgató

Anne Hoyle
megbízott
személyzeti
koordinátor

Zentai Zsuzsanna
kommunikációs
koordinátor

Martin M. Robb
pénzügyi
koordinátor

► Hunt az utóbbi időben visszaköltözött Angliába, az ottani Wycliffe-központ közelébe, de most is szívesen mesél Josiah-ról, a hanga fetisiszta papról, aki akkor talált rá Jézusra, mint Urára és Megváltójára, mikor a saját nyelvén olvasta Isten Igéjét. Ma már lelkipásztorként szolgál és arra készül, hogy egy 5000 fő befogadására alkalmas gyülekezeti házat építsen.

„Jó látnom, hogy az Úr mit tett Ghánában a hanga nép életében, mert ők már birtokolják a Szentírást...” – csuklik el az érzelmektől Hunt hangja.

Hunt személyes tapasztalatai a hanga nép helyzetéről jól illusztrálják azokat a lehetőségeket, amiket a siket társadalom életében is látni vél, melynek következtében a saját jelnyelvükön is elérhetővé válik számukra Isten Igéje. Sajnos azonban **a siketek az utolsók között vannak, akiket a bibliafordítás szempontjából figyelembe vesznek.** Valójában mialatt a Wycliffe a hanga nyelvcsoporthoz hasonlók között dolgozott az elmúlt több mint hét évtizedben, csak az utóbbi években fordítottunk némi figyelmet a jelnyelvek felé. Sok jelnyelv csak az utóbbi néhány száz év során alakult ki – mondja Hunt –, de a siketek egyre több csoportja található nagy számban, különösen a városi területeken. **„A jelnyelv ott fejlődik, ahol szükség van rá, s ha az adott helyen nincs korábban kialakított jelrendszer, akkor létrehozunk egy újat, hogy kitöltsék a vákuumot.”**

Ezek a vizuális, ikonikus kommunikációs formák régióként és országokként különböznek.

A 19. század végén néhány nyugati társadalmi vezető és pedagógus arról hozott döntést, hogy minden siket embert meg kell tanítani szájáról olvasni és beszélni a környezetük – általuk még sosem hallott – orális nyelvét, s így integrálják őket a hallók világába.

„Körülbelül száz évre volt szükség ahhoz, hogy valóban rájövünk, ez így tényleg nem működik.” – mondta Hunt. Az ilyen típusú integrációs erőfeszítések járultak hozzá azoknak az az ellenséges érzéseknek a kialakulásához, amiket a siket emberek gyakran táplálnak az őket körülvevő halló társadalom dominanciája iránt.

Egy kis történelem

A Wycliffe munkatársai az 1980-as évek vége óta vesznek részt jelnyelvi projekteken a korai kutatást és a fordítást is beleszámítva Mexikóban, Spanyolországban, majd Kolumbiában. A '90-es évek közepétől a jelnyelv egyre hangsúlyosabbá vált a nyelvészeti és fordítási képzést adó tanfolyamokon, amiket az SIL az Észak-Dakotai Egyetemen (University of North Dakota) tartott. A jelnyelvek felmérését az amerikai kontinensen, Euráziában és Ázsiában kezdték meg. Az SIL szintén foglalkozni kezdett jelnyelvekkel kapcsolatos projekkel a DOOR International, a Déli Baptista Nemzetközi Missziós Elnöksége valamint az Egyesült Biblia Társulat partnerszervezeteként.

Körülbelül két évvel ezelőtt a Wycliffe-en belül létrehoztak egy formálisabb jelnyelvi vezetői csoportot annak érdekében, hogy tiszta irányt szabhassanak a felfokozott fordítási erőfeszítéseknek, mely 2009-ben kb. 50 munkatárssal működött világszerte.

A vezetői csoport tagjai közé tartozik a siket közösség egyik fontos képviselője, Stuart Thiessen a DOOR International részéről. Hunt véleménye szerint a siketek látásmódjának fokozott figyelembevétele elengedhetetlen a jövőbeli munkát tekintve. „Nemzetközi csoportként, szeretnénk képesek lenni arra, hogy stratégiaileg fontos és megfelelő döntéseket hozzunk.”

230 és még több...

Ma a jelnyelvi fordítások egyre elismertebbé válnak a Wycliffe törekvései között, mely szerint minden olyan nyelv rendelkezzen bibliafordítással, amelynek még szüksége van arra. Hány jelnyelv is létezik? A SIL által hivatalosan kiadott és a világ összes nyelvét számbavéző kiadvány, az Ethnologue 121 jelnyelvet tart számon. Ám ez a szám jóval alacsonyabb annál, mint amit a jelnyelvekkel foglalkozó csoport majd megállapít a későbbi kiadásokban kutatásai nyomán.

„Ennél jóval többre számítunk.” – jegyzi meg Hunt. **„Jelen pillanatban kb. 230-ról tudunk, de valójában több mint 400 jelnyelv létezését feltételezzük.”**

Hunt úgy véli, nem túlzás, hogy minden nemzeten belül átlagosan két jelnyelv használatát feltételezik. A jelnyelvek számának tisztázása érdekében még rengeteg felmérési munka áll előttük. Az SIL-nek mindeközül három felmérő munkatársa dolgozik az amerikai kontinensen, egy Afrikában és kettő Ázsiában; egy svéd hölgy pedig – aki a Wycliffe első siket tagja – arra készül, hogy hasonló munkát végezzen az Óceániai szigetvilágban.

Olyan siketek is csatlakoznak a Wycliffe szervezetéhez, akik e jelnyelvekkel kapcsolatos feladatokat fognak ellátni a jövőben. „Óriási kihívást jelent a Wycliffe-et, mint egy hatalmas, a halló társadalomra alapozott szervezetet, „siket-baráttá” tenni. – mondja Hunt. – Talán egyszerűbb lenne őket egy olyan szervezethez irányítani, amit már eleve siketek hoztak létre, mint pl. a DOOR International. A siketek segítségének legjobb módját kell megtalálnunk.” ►

A fenti jel jelentése „mélyremenő”, míg a lentié „felszínes”.
A siket emberek is ugyanúgy mélyen szeretnék megismerni Istent és az Ő tervét velünk, mint ahogy arra a halló keresztyének törekednek.

A DOOR-ról dióhéjban

A DOOR International (Deaf Opportunity OutReach) célja, hogy világszerte eljuttassa a siketekhez Isten Igéjét és ezzel egy hívő siket közösség létrehozásának lehetőségét. A DOOR sok siket (és néhány halló) ember felekezeteiktől független keresztyén missziós szervezete, akiknek hatalmas álmaik és nem kisebb Istenük van.

A siket társadalom egy egyedülálló embercsoport, aminek saját gazdag nyelve és kultúrája van, és akiket eddig szinte alig értek el a Jézus Krisztusról szóló örömhírrrel.

A siket emberek világszerte tagjai egy mindentől teljesen különböző embercsoportnak, ami saját kultúrával és rendkívül kifejező nyelvvél (a jelnyelvvél) rendelkezik. Sehol sincs birtokukban leellenőrzött és jóváhagyott bibliafordítás a saját nyelvükön, éppen ezért, jelen pillanatban szinte teljesen eléretlenek a Jézus Krisztusról szóló jó hírrrel.

A keresztyén siketek nagyon alacsony létszámú kisebbséget alkotnak (a legnagyobb siket közösség kevesebb, mint 1%-a keresztyén), de ők a legalkalmasabbak arra, hogy Krisztus szeretetével elérjék a saját népüket. Isten a saját nyelvükön meglévő Igéjével használni tudja őket (és bennünket is!) abban, hogy megváltozzon a siketek világa.

A DOOR céljai

„Azt akarjuk, hogy minél több siket ember ismerje meg Jézust és használják az ajándékaikat az Ő szolgálatában. Úgy hisszük, hogy ennek elérésére a legjobb mód, ha világszerte közösségek alakulnak a siket emberek számára. S hogy hogyan indíthatnak el siket emberek siket közösségeket? A siketeknek szükségük van a Bibliára a saját jelnyelvükön. Hiszük, hogy ha ilyen formában megkapják Isten igéjét és képezni tudjuk őket arra, hogy hogyan indítsanak siket közösségeket, akkor meg tudják változtatni a siket társadalmat azáltal, hogy erős, bibliai alapokon álló keresztyén közösségeket hoznak létre maguk között!”

A DOOR munkája

Jelnyelvi fordítások, amelyeken a DOOR International jelenleg dolgozik: kenyai jelnyelv, kerala jelnyelv (India), burundi jelnyelv, etiópiai jelnyelv, ghánai jelnyelv, ugandai jelnyelv, tanzániai jelnyelv, fülöp-szigeteki jelnyelv.

Forrás és további információ: www.doorinternational.com

2009. november 9-én a Magyar Országgyűlés egyhangúlag elfogadta a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv védelméről szóló törvényt. A törvényben - az Európai Unió tagországai közül Finnország után másodikként - kimondják, hogy a siketek közössége nyelvi kisebbség. A törvény a magyar jelnyelv elismerésével megteremti annak a szemléletváltásnak az alapjait, aminek eredményeként a hallássérültek közösségéről a jövőben nemcsak fogyatékos személyekként, hanem egy nyelvi kisebbség tagjaiként gondolkodhatunk.

Több információért látogasson el a következő honlapra: www.ethnologue.com
Itt klikkeljen a „Language Family”, majd a „Deaf Sign Language” menüpontokra.

„Isten igéje erőteljes.” - ugandai jelnyelven

„Isten igéje erőteljes.” - tanzániai jelnyelven

„Isten igéje erőteljes.” - katalán jelnyelven (Spanyolország északi részén használatos)

*Alan Hood, a Word Alive Magazin fotóriporterének képei

► A Wycliffe rövid időn belül 30 új munkatársat állít munkába, köztük vannak olyan halló munkások, akik „folyékonyan” tudnak kommunikálni egy jelnyelven és ismerik a siketek világát, hiszen ez alapvető a munka sikeréhez. „A szolgálati területek teljes skáláján **szükségünk van olyan munkatársakra, akik képesek együtt dolgozni siket csoportokkal és fel tudják készíteni őket arra, hogy saját nyelvükre fordítsák a Bibliát.** Szükségünk van halló koordinátorokra is, akik a siket vezetőket támogatják a munkában, és segítenek nekik terveik megvalósításában.” Munkájuk adminisztrációs segítségből áll, végzik a források feltárását a különféle projektek elindulásához és működéséhez az anyagi háttér megteremtése területén, valamint fordítói segédanyagokat készítenek, képzéseket és fordítói konzultációkat szerveznek. Becsléseink szerint világszerte legalább 50 fordítói konzulensre lesz szükségünk, akik kifejezetten a jelnyelvi fordításokra specializálódtak.

Megoldások 3D-ben

A munkatársak toborzása mellett van egy másik nagy kihívás is: milyen módon mutassuk majd be az elkészült fordításokat. Miközben a jelnyelvi fordítások állomásai hasonlóak egy-egy beszélt nyelvhez – pizkozatkészítés, egzegétikai munka, az elkészült fordítás tesztelése a közösségben, konzulens bevonásával történő ellenőrzés –, a megjelenési forma egészen más.

A beszélt nyelvek számára készült fordítás szövegén rendkívül egyszerűen tudunk változtatni a számítógépen. Bár a jelnyelvi fordítások végsősoron videoformátumban készülnek, egy kis javítás és szerkesztés rengeteg időt emészt fel és technikai bonyodalmakat generál, arról nem is beszélve, hogy néhány személyt, aki a már elkészült felvételeken jelel, nem minden keresztyén siket csoport fogad el szívesen (pl. protestánsok a katolikusokat). Más jelelők, akik vallásilag vagy politikailag problémás országokban élnek, nem akarnak képernyőre kerülni, hiszen tartanak az esetleges üldöztetéstől.

Szembenézve ezekkel a technikai és társadalmi kihívásokkal a JAARS központ (ami a Wycliffe „technikai karja”) egy munkacsoportját arra kérték fel, hogy fejlesszen ki egy speciális szoftvert, ami viszonylag olcsón használható. Ez a szoftver vizuálisan megragadja a siket személy mozgulatait, miközben a Biblia szövegét jeleli és átalakítja azt egy háromdimenziós animált figura mozgulataivá a képernyőn.

„Olyan eszközt szeretnénk ezzel a siket közösség kezébe adni, amit bárki tud majd használni” – mondja Hunt.

Nem véletlen

Azonban a jelnyelvi bibliafordítás többről szól, mint technológiáról és stratégiáról: ezáltal tudunk segíteni a siket embereknek annak megértésében, hogy Isten különleges helyet tart fenn számukra a szívében. Hunt két bibliaversre mutat rá ezzel kapcsolatban. Az egyik a 2. Mózes 4,11 – mikor Isten az égő csipkebokorból szól Mózeshez: „Ki adott száját az embernek? Ki tesz némává vagy süketté...?” – **„A siketek számára hihetetlenül fontos annak tudata, hogy őket Isten alkotta és nem véletlen baleset folytán lettek azok, akik.”** – mondja Hunt.

A második ígérés az Újszövetségből való, amikor Jézus egy siketnéma embert gyógyít meg (Márk 7, 31-35). Krisztus félrevonta ezt a férfit, ami teljesen egyedi tett volt részéről, teljesen különböző a többi, embereken végzett csodáitól. „Először is, Jézus időt szánt erre a siket emberre, ami nagyon fontos” – magyarázza Hunt. „Másodsor, kiemelte a tömegből. A siketek tömegben nagyon zavartak tudnak lenni. Fontos, hogy el tudjanak vonulni és külön beszélgetni. Ez a két történet segít a siketeknek abban, hogy értékes emberként lássák magukat. S ha Isten így értékeli a siket embert, egyértelmű az is, hogy a saját nyelvén akar hozzá szólni.”

Geoffrey Hunt, az SIL International (a Wycliffe fő partnerszervezete) jelnyelvi csoportjának egyik vezetője. Ezen a képen éppen a készülőben levő 3 dimenziós jelnyelvi animációs program egy próba-verziójával ismerkedik.

Wycliffe
Bibliafordítók
Egyesülete

1119 Budapest
Etele út 55.

Tel.:
(1) 203-4781

Fax:
(1) 205-3425

E-mail:
wo_hungary@
wycliffe.org

Web:
www.wycliffe.hu

Forrás: Word Alive magazin 2009 nyári szám
Fordította: Zentai Zsuzsa